

“DESZAKUNDE” KONTZEPTUAK ZERGATIK DU ORAINDIK HAIN ONARPEN GUTI?

Maiatzaren 15, 16 eta 17an, Europako Legebiltzarrean “Hazkundetik haratago” izeneko konferentzia batek hazkundearen garrantzia eta esangura zalantzan jartzen zituen, Barne Produktu Gordina bezalako adierazleak desegokitzen joz. Halere, gure erakundeetan aintzat hartzetik urrun dago desazkundera, eta mende erdiko ibilbidean kontzeptu honek emaitza guti lortu du. Zer beharko lukete desazkundearen aldekoek hori aldatzeko?

 NICOLAS GOÑI

Mundu mugatu batean ezin da hazkunde mugagaberik izan”, hori da desazkundearen mezu nagusia, 1970eko hamarkadan modu egitura-tuagoan teorizatu zenetik. Gure ekoizpen sistema eta bizimoduak iraunkorrak izan daitezzen, baliabide naturalen ustiapena eta ingurumenari egindako kalteak murriztu behar dira, jasangarritasun mailara itzuli arte. Desazkundera bi iturri nagusi ditu: modelizatzaileak eta ekologia politikoaren teorialariak. Lehen multzoan sar genitzake Nicholas Georgescu-Roegen, 1971n argitaratu duen *The Entropy Law and the Economic Process* (“Entropiaren Legea eta Prozesu Ekonomikoa”) lanarekin, edota

---

**Gure askatasunak balio
du kontuan hartzen
baditu planetaren muga
fisikoak, ekosistemen
konplexutasuna, gizakien
hauskortasun osagarria
eta kooperazioaren
eskakizunak**

Erromako Klubak 1972an bultzaturiko “Hazkundearen Mugak” txostenaren egile nagusia den Dennis Meadows. Ildo honetakoek muga fisikoak dituzte irizpide, eta hortik ondorioztatzen dituzte maila globalean egin beharreko hautuak ekoizpen moduei dagokienez, arlo soziala asko landu gabe.

Ekologia politikoaren multzoa, berriz, anitzagoa da, eta arazoa kuantitatiboki aztertzeaz haratago politikoki aztertzen du. Simone Weil, Hannah Arendt eta Günther Anders filosofoek gaia jorratu zuten, desazkundera bera aipatzen ez bazuten ere: industriaren garapena azkartzearen testuinguruan, lanaren eta ekoizpenaren esanahia zalantzan jartzen zuten, ingurumenean ez bakarrik

SINBOLOA

2000ko hamarkadatik barraskiloaren irudia erabili ohi da desazkundearen ikur gisan, industrializazioa mantsotzeko beharra adierazteko.

baiza gizakian eta gizartean ere zituzten albo kalteak analisatuz. Horiez gain, desazkundearen bigarren ildo honen izen aipatuenean artean daude André Gorz, Jacques Ellul, Ivan Illich edota Tim Jackson. Pentsamendu ezberdinak garatu arren, neurritasuna ardatz izan den gizartea helburu amankomuntzat dute. Gizakiaren duintasuna eta askatasuna aberastasunean baino beharrak zehazteko eta beharrei erantzuteko autonomian dautzala diote.

DESAZKUNDEA TABU, BAINA HAZKUNDE BERDEA POSIBLE?

Desazkundera 1970eko hamarkadan modu sakonagoan teorizatzen hasi ziren, eta mende erdi geroago argi dago ez

Gizakiaren duintasuna eta askatasuna, aberastasunean baino beharrak zehazteko eta beharrei erantzuteko autonomian datzala diote desazkundearen teoriarari nagusiek

duela arrakasta handirik izan. Antonio Turieles ARGIAren 2825. alean eskainitako elkarrizketan dioen gisara, hitza bera oraindik tabua da. "Hazkundearen Mugak" txostena atera ondoren, egileei malthusianistak omen zirela leporatu zitzaizen, hots populazioa murriztearen aldekoak. Kritika hori fede txarrekoa bazen ere –populazioak murrizketa bortizik ez pairatzeko aholkuak ematen zituztelako–, aitortu behar zaio muga bat: kontsumo mailaren aldakortasuna ez zen kontuan hartzen beren modelizazioetan; horregatik aberastasan arrakalaren eragina ez zen agertzen baliabideen agortzean; eta berdin kutsadura pairatzeari dagokionez, ez ziren ageri aberastasan asimetriak. Ber-

tze hitzetan erranda, dimentsio soziala eskas zen lan hartan.

Halere, dimentsio soziala erdian jartzen zuten desazkundearen pentsalariak bazterrekoak izan dira beti, eredu ekonomiko nagusiaren ikuspegitik serio-ski ez hartzeko utopistak. Desazkundera tabu izatearen arrazoi nagusi bat izan daitezke zorra eta interesak, hazkundera behartzen dutenak, horren ezean krisi ekonomikoak sortzen baitira. Horrek bertze arazo handi bat sortzen du: mundu mailan Barne Produktu Gordina (BPG) praktikan oso lotua zaiola erregai fosilen erabilpenari. Beraz hazkundera klima aldaketa larritzen du.

Azken hiru hamarkadetan, "garapen iraunkorra" aldarrikatzen da NBEko hainbat ekitalditan, eta azken urteotan "hazkunde berdea" aipatzen da BPGa erregai fosilen erabilera deslotzeari dagokionez. Deslotze hori sektore zehatz batzutan lortzen bada ere, Carbone 4 kontsultaren arabera, klima larrialdiari erantzuteko bortz arau bete behar

“Hazkunde Berdea” helburutzat, baina praktikan BPG oraindik oso lotua zaio erregai fosilen erabilpenari, beraz hazkundera klima aldaketa larritzen du

ditu: izan behar da "absolutua" –BPG eta ingurumenari eragindako albo-kalteak kontrako norabideetara joan behar dira –, "totala" – berotegi efektuko gas isurketa guzietatik deslotu behar da BPGa–, "mundu mailakoa", "iraunkorra" eta "azkarra" –kalte batzuk ez baitute atzera biderik, bi graduko beroketa maila beza-la–. Betebehar horiek guziaz betetzeko

hipotesien egiantzekotasuna oso zalantzazkoa da Carbone 4ren arabera. Ez da beraz hain argi zein den utopikoena: desazkundera ala hazkunde berdea.

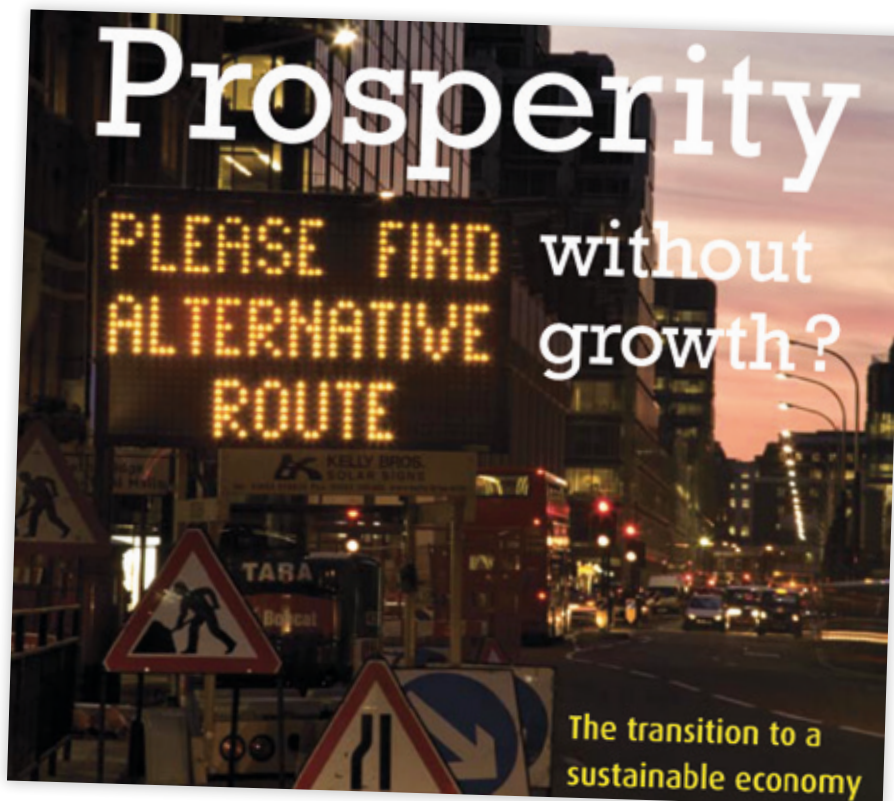
EREDU EKONOMIKOAK ALDATU, BERRESKURATZEAK SAIHESTU

Karbono kontuez gain, estatu baten BPGa erabiltzen da ere zerga mailak ezartzeko eta estatuaren aurrekontu ezberdinak (hezkuntza, osasuna, kultura...) zehazteko. Gaur arte ez da bertze modurik aurkitu, nahiz eta proposamen egituratuak egon. Tim Jacksonek 2007an argitaratu *Prosperity Without Growth: Economics for a Finite Planet* ("Hazkunderik Gabe-ko Oparotasuna: Planeta Mugatu baterako Ekonomia") liburuan aurkezten du bere "makroekonomia ekologikoaren" proposamena. Azken horrek hiru ardatz nagusi ditu: enpresaren helburuak aldatu, etekinak maximizatetik gizartearen "ongi bizitzeko gaitasunerako" erabilgariak diren zerbitzuetara; inbertsioaren berritzea etorkizuneko oparotasune-

DESZAKUNDEAREN ALDARRIA

2014ko irailean Alemaniako Leipzig hirian desazkundearen aldeko manifestaldia, bertan antolatutako konferentzia baten kariatara.

PROPOSAMEN TEORIZATUA

Tim Jacksonen *Prosperity without growth* ("Hazkunderik gabeko oparotasuna") ikerketaren azala. Iturria: Sustainable Development Commission of the United Kingdom

ra bideratua izan dadin; eta gizarteak behar dituen inbertsioak ahalbideratzeko, diru-sorkuntza burujabetza aldatu, banku pribatuen esku bakarrik izan ez dadin.

Fede txarreko kritikak, eredu ekonomiko hegemonikoa eta balizko hazkunde berdeaz gain, desazkundeak badu orain bertze etsai bat: eskuin muturrak berreskuratzeko arriskua. Deigarria da Alain De Benoist Frantziako eskuin muturreko teorialariak 2007an desazkundeari buruzko liburu bat idatzi zuela. Ez da gertakari bakana, egituratzen ari den mugimendu baten oinarrietariko bat baizik Antoine Dubiau ikertzailea-

**Fede txarreko kritikez,
eredu ekonomiko
hegemonikoaz eta
balizko hazkunde berdeaz
gain, desazkundeak
badu orain bertze etsai
bat: eskuin muturrak
berreskuratzeko arriskua**

ren arabera (ikus *Faxismoa berdetu eta ekologia ikuspegi faxistarekin aztertzen duen gaitza da ekofaxismoa*, ARGIA 2783).

Ekofaxismoari aurre egiteko, Dubiauren iritziz, desazkundearen ikuspegi sozialista batera itzuli behar da. Geneviève Azam ikertzaileak azpimarratzen du natura aipatzea ez dela darwinismo sozialaren alde aritzea, baizik eta gure askatasunak balio duela baldin eta kontuan hartzen baditu planetaren muga fisikoak, gizarteak bermatzen dituzten ekosistemen konplexutasuna, gizakien hauskortasun osagarria eta kooperazioaren eskakizunak. ●

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani 23 · 20004 Donostia

T. 943 420 624

www.zinkunegioptika.com

